Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Pla de Sant Pere

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector nord-est del terme municipal. Parròquia de Sant Cugat del Racó.
Emplaçament	Ctra de Viver i Serrateix (BV-4235) al km 3,3 camí direcció sud i seguir les indicacions dels rètols cap a ca l'Estruch. Poc abans d'arribar a aquesta masia camí direcció NW (indicat amb rètol: Pla de Sant Pere) uns 400 m.
Alçada:	481

Coordenades:

Latitud:	41.91426
Longitud:	1.83058
UTM Est (X):	403021
UTM Nord (Y):	4640918

Classificació

Número de fitxa	08141 - 348
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Jaciment arqueològic
Estil / època:	Prehistòric Neolític Antic Ibèric Romà
Segle	LV aC - V dC
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Estat de conservació de les possibles restes estructurals desconegut, però possiblement el jaciment es troba força arrasat
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIL
Observacions protecció:	BCIL, núm. registre: 13958-I Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 13.BARP. Nivell 1. Integral.
Data aprovació:	dc., 20/02/2019 - 12:00
Número inventari	
Generalitat i altres	

inventaris IPA 1557, 20495, 16877
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08140A007000160000IG
Fitxes associades:
Tombes del Pla de Sant Pere
Barraca de la Vinya de l'Alzina
Tombes de la Terra de l'Espinalt
Tines del Pla de Sant Pere
Església de Sant Pere de l'Alou o del Racó
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dc., 30/06/2021 - 10:47

Descripció

Jaciment conegut tan sols per la troballa de materials superficials, però que té una certa entitat. Correspon bàsicament al període ibèric i romà. Els indrets on s'han recollit aquests materials abasten un espai força ampli a la part superior de l'altiplà conegut com a Pla de Sant Pere, entorn de les ruïnes de l'església romànica de Sant Pere de l'Alou.

La major part dels materials s'han recollit en el camp situat al sud-oest del camí, conegut com la Vinya de l'Alzina, però també en altres punts de l'entorn proper. Són diversos els investigadors que hi han fet prospeccions i que n'han publicat els resultats, especialment Josep M. Badia, però també Jordi Gibert i Cristian Folch. Entre els materials recollits n'hi ha uns pocs de prehistòrics: una pedra polida i un ganivet de sílex, classificats com a neolític el primer i eneolític el segon (BADIA, 1984: 116). Però el conjunt més interessant pertany a l'època antiga. Del període ibèric cal destacar fragments d'un Kàlathos pintat amb motius decoratius de mitges circumferències concèntriques, fragments de ceràmica campaniana A i B, així com dues monedes de bronze que es poden datar a finals del segle II aC. Una d'elles amb un cap d'Aretusa voltada per tres dofins a l'anvers i un cavall amb genet, i la llegenda de la seca d'Iltirda al revers. D'època romana, sobretot imperial, hi ha representada una gran diversitat de ceràmica que arriba al període tardo-antic, a més de tègules, àmfora, pesos de teler o un molí barquiforme. Finalment, a l'entorn de l'església de Sant Pere també s'hi va documentar ceràmica medieval (GIBERT-FOLCH, 2006).

Pel que fa a possibles estructures associades a aquest jaciment, només tenim notícia d'un mur que transcorre en diagonal sota la calçada de l'actual camí i que ja no és visible perquè ha quedat cobert pel tutú. Tanmateix, no podem assegurar que correspongui a època antiga. Per tot el que hem dit, cal pensar que estem davant d'un establiment rural d'època ibèrica d'una certa importància que, amb la romanització, es devia transformar en una vil·la agropecuària que tindria una pervivència fins a època tardo-romana i que podria enllaçar amb les nombroses restes medievals que es troben a l'entorn i que enumerem a l'apartat d'observacions.

Observacions:

Nom del jaciment en la fitxa de la Carta Arqueològica: Serrat de Puigmaçó

El Pla de Sant Pere és una de les zones més riques arqueològicament de Navàs, i a l'entorn proper hi trobem un bon nombre d'elements patrimonials, la majoria atribuïbles a l'època medieval. En primer

lloc les ruïnes de l'església romànica de Sant Pere de l'Alou, amb una possible necròpolis al seu voltant i unes sitges excavades a la roca. Diversos conjunts de tombes medievals excavades a la roca (algunes a la banda de llevant del camí i, per tant, ja en terme municipal de Viver i Serrateix; entre aquestes n'hi ha d'antropomorfes). També hi trobem un bon nombre de premses, trulls o tines excavades a la roca, així com un eremitori del tipus cova de fornot (la Cova del Lladre). En la descripció d'aquest jaciment de vegades s'hi inclouen alguns d'aquests elements que estan força allunyats i que no hi tenen una relació directa. Per exemple, la barraca de la Vinya de l'Alzina (una construcció amb possibles restes de tombes) o el Convent (restes d'una escala que condueix a un indret anomenat popularment el Convent). Nosaltres hem optat per individualitzar la majoria d'aquests elements amb una fitxa pròpia.

L'any 1981 Josep Maria Badia va donar a conèixer per primera vegada el jaciment ibèric i romà del Pla de Sant Pere en la comunicació llegida en la XXVI Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos celebrada a Manresa. L'any 1981 un equip de la Universitat de Barcelona va treballar en l'excavació de l'església medieval de Sant Pere del Racó. L'any 1988 el jaciment del Pla de Sant Pere es va fitxar a la Carta Arqueològica. El 2006 Jordi Gibert i Cristian Folch hi van realitzar una prospecció arqueològica en el marc d'un estudi sobre la Vall del Cardener.

Informacions diverses facilitades per Maria Estruch

Bibliografia

BADIA MASGRAU, Josep M. (1984). "Dades arqueològiques i històriques entorn de Navàs". Actes de la XXVI Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos (Manresa, 1981), 1er vol. Manresa, p. 115-121.

BADIA MASGRAU, Josep M. (1988). "Navàs", Història del Bages, vol II, Ed. Parcir, Manresa, p. 155-182.

BOLÓS, J., PAGÈS, M. (1982). "Les sepultures excavades a la roca". Necròpolis i sepultures medievals de Catalunya. Annex 1 d'Acta Mediaevalia, Barcelona, p. 85.

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages). Ajuntament de Navàs. Fitxa 13.BARP

ESTRUCH, Maria. "Les pedres que parlen al racó de Sant Cugat: tines , folladors, premses, sitges i tombes", *Arrels* (blog internet)

FOLCH, C., GIBERT, J. Memòria de les prospeccions arqueològiques a la Vall del Cardener.

DAURA, A., GALOBART, J., PIÑERO, J. (1995) L'arqueologia al Bages. Col·lecció monografies, núm. 15. Centre d'Estudis del Bages. Manresa, p. 52, 115, 130, 163, 250-252.

PIÑERO, J. (1995). Inventari del Patrimoni Arquitectònic i Històric de Navàs. Ajuntament de Navàs. Fitxa A. 10.

Enllaços d'interès:

Blog de Maria Estruch "Arrels"

